

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Dispvatio LXXXVI. De forma hujus Sacramenti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO OCTOGESIMA S E X T A.

De formâ hujus Sacramenti.

POENITENTIÆ Sacramentum intrinsecè ex materiâ & formâ componi non minus quàm alia Sacramenta, ita ut prædictæ partes illud essentialiter constituent, communis est omnium fere Theologorum sententia, quam expressè tradit Doctor Angelicus tum alibi, tum tertiâ parte, quæstione nonagesimâ, articulo secundò, ubi ait: Quodlibet Sacramentum distingui in materiam & formam, sicut in partes essentia. Quamvis verò materia ad formam præsupponatur, cum tamen juxta Concilium Florentinum ac Tridentinum, ut vidimus, præcipua vis hujus Sacramenti in formâ sita sit, de hac primo loco agemus.

SECTIO PRIMA.

Qua sit forma Sacramenti Pœnitentiæ.

I.
Existimant nonnulli, verba humano ore prolata non esse ad Sacramentum Pœnitentiæ necessaria.

AUCTORES aliqui, ut Medina de Confessione, quæstione de modo confitendi, Petrus Soto lectione undecimâ de Confessione, Paludanus dist. decima-sexta, quæst. 2. articulo primo, numero septimo, & Navarrus in Summâ, capite vigesimo-primo, numero trigesimo-sexto, existimare videntur verba propriè dicta, seu humano ore prolata non requiri essentialiter ad hoc Sacramentum, sed ad ejus essentiam conficiendam sufficere aiunt quodcumque signum externum, per quod intentio absolventis sufficienter innotescat. Unde verba formæ scripto missa in aliquo casu ad pœnitentem à peccatis absolvendum satis esse affirmant.

II.
Certum est ad formam hujus Sacramenti requiri verba formalia.

Dicendum nihilominus cum certâ Theologorum sententiâ ad formam hujus Sacramenti requiri verba formalia, & non sufficere virtualia, scripturam scilicet, nutus aut aliquid ejusmodi, quo Sacerdos intentionem absolventi exprimat. Probatur primò: nam Concilium Florentinum in decreto, & Tridentinum, ad omnia Sacramenta novæ Legis, excepto Matrimonio requirunt verba, quod de verbis propriè dictis intelligi debet, nisi ubi ex traditione Ecclesiæ constat contrarium. Secundò: cum enim Concilium Florentinum dicat Matrimonium fieri verbis, licet non semper requirantur, aliquid permittit Matrimonia quod excludit ab alijs Sacramentis; ergo in

his requirit verba formalia: verba enim virtualia inter Sacramenta soli permittit Matrimonio. Tertio particulariter loquens de hoc Sacramento idem Concilium dicit, forma hujus Sacramenti sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos profert cum dicit, &c. illa autem verba, profert & dicit, verba innunt formalia. Quarto: quia alioqui idem quis dicere posset de Baptismo & alijs Sacramentis, cum non in alio fundentur quam in eo quòd Concilia & Patres in iis requirant verba, sed non minus ea requirunt in Sacramento Pœnitentiæ, ergo.

Dices: Matrimonium non requirit verba. III.
Contra primò: Matrimonium peculiariter à Concilio excipitur, ut vidimus: Contra secundò, Christus in Matrimonio noluit novum ritum instituire, sed honorare naturalem contractum, illum ad Sacramentum elevando: cum ergo ad civilem contractum non requirantur verba formalia, sed ut consensus quovis modo exprimitur, nil amplius requiritur ad hoc Sacramentum, quòd si homines annullarent alia omnia, & nolent censerì contractum humanum, nisi verbis fieret, tunc verba formalia essent de essentiâ hujus Sacramenti, quia essent de essentiâ contractus: sicut quia Deus nihil immutavit circa significationem verborum formæ omnium Sacramentorum, sunt hoc sensu in potestate hominum, qui proinde si vellent, efficere possent ut non hæc verba *Ego te absolvo*, sed *Ego te ligo* essent forma Sacramenti Pœnitentiæ.

IV.
Urgebis: etiam instituit Christus hoc Sacramentum per modum judicii; ergo quod in judicio humano sufficit, sufficet in hoc Sacramento, sed in judicio humano sufficiunt alia signa, præsertim

Dices: In judicio humano sufficiunt signa, ergo & hic.

fertim Scriptura, ergo & hic. Respondetur, hoc Sacramentum esse quidem iudicium, sed iudicium de novo à Deo institutum, quod non contingit contractui Matrimonii, quod ante adventum Christi completè institutum fuit. Christus itaque in multis hoc iudicium instituit diversum ab aliis; idem enim est accusator & reus, ipsi reo creditur pro se & contra se, &c. quæ non reperiuntur in aliis iudiciis. Sicut ergo hæc immutavit, & propria reddidit huic iudicio, ita & in eo requirere potuit verba formalia, esto in aliis iudiciis non requirantur. Deinde in quibusdam iudiciis humanis peculiaris solennitas subinde requiritur ut validè fiant; ergo & aliquid peculiare requiri poterit in hoc.

Resp. Christi in variis hoc iudicium instituisse diversum ab aliis.

V. Quamquam verba sint essentialia forma Sacramenti Penitentia.

His ergo positis, ulterius quæritur, an verba ex iis quæ proferri solent, nempe, *Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, sint essentialia formæ hujus Sacramenti? hæc verba *ego te absolvo* esse essentialia seu substantialia admittunt omnes, quamvis particula *ego* omitti possit, cum includatur in nomine *absolvo*. Invocatio Trinitatis non requiritur, nec quidquam hic facit, ut fatentur omnes contra Durandum, quem sequi videtur Major, & Petrus Soto ob exemplum Baptistini. Sed alia est ratio de Baptismo, ut notat Sanctus Thomas articulo tertio ad tertium, cum Christus expressè iussit Apostolos baptizare omnes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ac proinde peculiari modo requirere videtur Christus in Baptismo expressam invocationem trium personarum. Deinde hoc definiunt de Baptismo Pelagius & Zacharias Pontifices, & passim affirmant Patres, quod tamen non asserunt de Penitentia.

VI. Ratio cur invocatio Trinitatis sit de essentiali Baptismi est, quia Baptismus est sacramentum Trinitatis.

Rationem hujus reddit Pelagius Papa, quia Baptismus est peculiari modo Sacramentum fidei, per quod in Ecclesiam ingredimur, præcipuum autem Mysterium Fidei est mysterium Trinitatis, quæ etiam de causâ ex traditione Ecclesiæ colligimus illa verba esse etiam de essentiali formæ Confirmationis; per hoc enim Sacramentum roboramur ad fidem illam profitendam, quam in Baptismo accepimus, ut optimè notat Maratius disp. tertiâ de Penitentia, sect. primâ, & dubio quarto de Extrêmâ Unctione, sect. etiam primâ.

VII. Alia preces quæ hic adijungi solent, non sunt de essentiali vel substantiâ hujus Sacramenti.

De aliis precibus, quæ à Sacerdote ante & post absolutionem poni solent nulla est difficultas, cum non sint de essentiali vel substantiâ formæ, ut docet Concilium Tridentinum sessione decimâ quartâ, capite tertio, sed solum ait laudabiliter adijungi, quare sine peccato, saltem mortali omitti à Sacerdote possent, ut docet Suarez disp. decimâ octavâ, sectione 6. numero tertio, imo & sine levi, si ex quacumque rationabili causâ fiat, ut affirmat idem disp. 19. sect. 1. num. 18.

VIII. An hæc verba à peccatis tuis sint de essentiali forma.

Controversia itaque præcipuè procedit de illis verbis *à peccatis tuis*, sintne de essentiali formæ, ita ut si omitantur, forma esse non posset valida, vel utrùm esse possint de illius substantiâ, taliter nimirum, ut subinde ad effectum Sacramenti concurrant.

IX. Asserunt nonnulli verba illa esse formam Sacramenti Penitentia omnino essentialia.

Prima sententia affirmat illas voces *à peccatis tuis* ita esse necessarias, ut iis non positis, non sit valida forma Sacramenti, & consequenter simpliciter esse de essentiali illius, cum sine illis sensus non sit completus, nec verba formæ magis determinata ad absolvendum à peccatis, quam à censuris: ita Gabriel in quarto, dist. 14. quæst. 2. Paludanus dist. 22. quæst. 3. Major dist. 14. quæst. secundâ, Petrus Soto & alii nonnulli: quamvis

hi postremi à Gabriele differant quod is ulterius requirat ut addatur particula *omnibus*; eandem sententiam quoad has particulas *à peccatis tuis* putat Suarez citandus non esse improbabilem.

Contraria sententia est communis Theologorum, quam tenere videtur Sanctus Thomas qu. octogesima quartâ, art. tertio, dum formam Penitentia assignat nullâ factâ mentione harum vocum *à peccatis tuis*: Scotus in quarto, dist. 14. quæst. 4. Sanctus Antoninus tertiâ parte, titulo decimo septimo, cap. vigesimo primo, Sylvester verbo *absolutio*, quæstione quartâ, Caietanus, non esse de Sotus, Medina, Navarrus, Suarez disp. 19. sect. 1. num. vigesimo secundo, Henriquez lib. quarto, cap. undecimo, num. tertio, Valentia quæst. 1. puncto tertio: Tannerus tomo quarto, disp. 6. quæst. 1. dubio secundo, num. trigesimo octavo: Coninck hic, disp. quartâ, dub. 3. num. trigesimo, Maratius disp. tertiâ de Penitentia, sect. primâ, & alii.

X. Communis sententia Theologorum docet particulas illas à peccatis tuis non esse de essentiali formâ.

Conclusio: Etsi prima sententia, si rationes præcisè spectemus, secundâ quoad probabilitatem non cedat, imo fortasse eam superet, secunda tamen ob communem auctoritatem Doctorum est amplectenda. Probatur etiam ratione primò, nam in iudicio humano non est necessarium, ut in sententiâ quâ quis absolvitur, ponatur culpa, sed si Judex dicat *absolvo te, absolveris*, vel aliquid hujusmodi censent omnes hæc verba sufficienter significare eum dimitti liberum. Secundo in familiari sermone, si quis postquam alius in eum culpam admisit, dicat tantum *condono tibi*, sufficienter intelligitur remittere injuriam, ergo & Sacerdos hæc vel similia verba dicens, idem præstabit nomine Dei offensi, sicut non videtur dubium quin sufficeret, si Deus id per se homini diceret. Tertio, saltem præmissâ accusatione per confessionem, verba videntur satis determinatam habere significationem, ut denotent absolutionem in tali causâ & materiâ; materia enim subinde determinat formam, sicut & forma materiam, ut rectè Suarez citatus, numero vigesimo primo. Quarto, forma Baptistini est, *Ego te baptizo*, seu *abluo*, ubi non est necessarium addere *à peccatis*, vel aliquid hujusmodi, licet qui baptizatur sit adultus & plurima peccata admisit, & tamen verbum *absolvo*, vel *condono*, non minus denotat peccata, quam verbum *abluo*, imo magis.

XI. Verba illa à peccatis tuis non sunt de essentiali forma Sacramenti Penitentia.

Præmissâ saltem accusatione, hæc verba significant absolutionem à peccatis.

SECTIO SECUNDA.

Argumenta contententia verba illa, à peccatis tuis esse de essentiali formæ Sacramenti Penitentia.

Objiciens primò: Concilium Florentinum & Tridentinum dum assignant formam hujus Sacramenti, dicere formam illius esse *ego te absolvo, &c.* ergo innuunt hæc non esse totam formam. Contra: Ergo & invocatio Trinitatis erit de essentiali illius, cum particula *&c.* æquè extendi ad illam possit atque ad alia quævis verba. Respondetur itaque, ideo Concilia addidisse *&c.* quia noluerunt definire quæ verba præcisè essent necessaria ad essentialiam, sed abstraherent ab opinionibus Theologorum, inter quos magna erat hæc

I. Dicitur Asserere Concilia formam hujus Sacramenti esse: Ego te absolvo, &c.

Tom. II.

Alia ratio
cur &c. ad-
ditum sit à
Concilio

hac in parte dissensio. Secundò, probabile videtur Concilia addidisse particulam &c. ut significarent formam ordinariam, quâ utitur Ecclesia, non constare illis solis verbis *ego te absolvo*, sed alia includere, quòd vero plura non nominant ideo est, quia non eadem certitudine requiruntur sequentia verba quâ priora: quare si bene ponderentur hæc verba Conciliorum, videntur probare nostram sententiam; cum enim totam formam aliorum Sacramentorum posuerit Concilium Florentinum, ex formâ verò ab Ecclesiâ usurpatâ in Sacramento Pœnitentiæ, hæc solâ verba *Ego te absolvo*, innuere videtur reliqua non esse eodem modo requisita.

II.
Obijciuntur
secundò ver-
ba in formâ
Sacramenti
Confirmati-
onis.

Obijciens secundò: In formâ Confirmationis omnia illa verba, *Signo te signo Crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, esse essentialia, & tamen non minus implicitè continentur Chrisma sub voce *confirmo*, quàm peccata sub voce *absolvo*. In primis Bellarminus libro de Confirmatione, capite decimo ait illa verba, *chrismate salutis*, non esse necessaria. Deinde in Baptismo non additur à peccato, vel peccatis, & tamen non magis explicitè continentur peccata sub voce *baptizo*, quàm sub voce *absolvo*, ergo tantum pro nobis facit forma Baptismi, ac contra nos forma Confirmationis.

III.
In iis qua
sunt ex in-
stitutione
liberâ, non
videtur argui-
tur à pari-
tate ratio-
nis.

Communis itaque est doctrina Theologorum, in Sacramentis, & iis omnibus, quæ pendent ab institutione liberâ, non posse evidens deduci argumentum à paritate rationis: cum itaque Concilium non nominaverit hæc expressè verba à peccatis tuis, sicut formas aliorum Sacramentorum, & habeamus præterea exemplum formæ Baptismatis, nihil vincit exemplum Confirmationis, præsertim cum in judiciis humanis non soleat expressè poni culpa in verbis aut scripturâ, per quam reus absolvitur, & in communi modo loquendi, ut supra vidimus, si quis dicat alteri *condono tibi*, licet non addat offensam, censetur remittere injuriam: hæc inquam, cum ita se habeant, idem erit in formâ sacramentali.

IV.
Dicitur: Ab-
solvo tam
eadis super
censuras ac
super pecca-
ta.

Obijciens tertio id quod in relatione sententiæ ponebatur, nempe verbum *absolvo* non minus cadere posse super censuras, quàm peccata, ac proinde ut limitetur ad peccata debere addi à peccatis. Respondetur, verbum *absolvo* ex significatione suâ habere ut terminetur ad omne vinculum, nisi vel ex verbis adjunctis, vel intentione proferentis, aut aliunde limitetur ad hoc vel illud in particulari, ut in foro Pœnitentiæ limitatur; bis enim Sacerdos profert verbum *absolvo*, primum intendendo liberare pœnitentem, ab excommunicatione, casu quo eam haberet, secundò ut liberet à peccatis. Cum autem Pœnitentiæ Sacramentum sit per modum iudicii, sicut in iudicio humano reus per verbum *absolvo* ibi prolatum non absolvitur nisi à culpâ, de quibus ibi accusatur, ita nec in foro Pœnitentiæ. Deinde, ut optimè notat Suarez disp. 19. sect. primâ, numero vigesimo primo, verbum *absolvo* absolute prolatum significat per antonomasiam absolutionem à culpâ. unde sicut si quis diceret vidi hominem vel canem, omnes intelligerent hominem verum, & canem terrestrem, nec esset opus has voces addere, ita nec in præsentî à peccatis. Quare, ut absolvat ab aliis vinculis addenda fortè est particula restringens, sicut ut significet se vidisse canem cœlestem, non ut absolvat à peccatis, licet nec ibi forsân sit necessarium.

Obijciens quartò: Ergo si Sacerdos solum dicat, *absolvo*, omittendo particulam *te*, erit valida forma; præsertim si addat à peccatis; hic enim tanta est determinatio nominando peccata, licet fileatur persona, atque ibi nominando personam, & reticendo peccata. Sed contra, nam idem objici posset contra formam Baptismi, ubi nullus admittit esse formam validam, si omittatur particula *se*, cum tamen nullus requirat ut addatur particula à peccato, vel peccatis, licet Baptismus ex institutione suâ non minus deleat peccata quàm Pœnitentiæ: & idem videtur in omnibus Sacramentis. Respondetur itaque, formam hujus Sacramenti debere esse talem, ut vel explicitè, vel implicitè significet tali personæ conferri absolutionem à peccatis, verbum autem *absolvo* per se personam non significat, qui est absolvendus, sicut significat personam absolventem & peccata, juxta supra dicta, & quoad hoc appello iudicium omnium, quando quis dicit alicui peccata confitenti *absolvo*, vel etiam *absolvo à peccatis*, utrum sensus non sit longè magis imperfectus, & suspensus, quàm quando idem dicit *absolvo te*: imo ut videmus, hoc secundum est inter homines passim usitatum, alterum nunquam.

V.
Dicitur: Ergo
si Sacerdos
dicat solum
modo absol-
vo à pecca-
tis, omittendo
particu-
lam *te*, va-
lida erit ab-
solutio.

Urgebis: Si quis petenti ab humano Iudice, absolvisse hunc? respondeat *absolvo*, habebunt eum omnes pro absoluto, ergo & sufficet, saltem in simili casu hoc solum verbum *absolvo* pro formâ absolutionis. Contra: Si Iudex ille in dicto casu responderet, etiam haberetur absolutus, vel similiter si verbum hoc, aut *absolvo* scribat, & tamen nullus concedet verbum etiam ore vel scripto effermatum sufficere pro formâ absolutionis. Ratio itaque utriusque est, quia secundum omnes forma absolutionis debet esse talis, quæ per se significet absolutionem à peccatis, quod facit verbum *absolvo*, ut diximus: sicut autem nec nutus aut aliud signum editum à Sacerdote, nec verba ab alio prolata ad hoc ex toto sufficiunt, ita nec ex parte, quod tamen hic interveniret; illa enim interrogatio alterius hic & nunc concurrat, ut verbum *absolvo* & verbum etiam significant Judicem absolvere hunc hominem à crimine. hæc argumenta, præsertim ultimum, ostendunt probabilitatem hujus sententiæ, & quàm parum habuit rationis Pater Tannerus citatus, numero trigesimo nono, ut eam appellaret parum probabilem.

VI.
Dicitur: Si
quis petenti
absolvissit
hunc, dicit
absolvo,
sensus vide-
tur comple-
tus.

Hinc infero primò cum Sancto Thoma articulo tertio, & communi Theologorum, non esse validam formam in hoc Sacramento per modum deprecationis datam, sicut in extremâ-Untione; hæc enim, ut habemus ex Sancto Jacobo, per modum orationis & deprecationis instituta est, Sacramentum autem Pœnitentiæ per modum iudicii, unde non dicit Christus pro quorum peccatis oraveritis dimittentur iis, sed quorum remisistis, & Concilium Tridentinum institutum illud esse ait ad instar actûs judicialis, & sessione decimâ quartâ, capite secundo ait, eos qui post Baptismum in crimen aliquod lapsi sunt, debere ante hoc tribunal tanquam reos sisti, ut per Sacerdotis sententiam possint à peccatis liberari, Iudex autem ut Iudex non liberat orando, sed sententiam proferendo.

VII.
Forma Sa-
cramenti
Pœnitentiæ
prolata per
modum de-
precationis
non est va-
lida.

Quod verò Sancti Patres formam absolutionis subinde vocent preces, non obstat, solum namque vocant preces ob preces adjunctas, sicut & consecrationem fieri subinde dicunt per preces, quia variæ preces in Missâ adhibentur, & totum officium

VIII.
Quam ob-
causam Ss.
Patres for-
mam abso-
lutionis in-
terdum vo-
cant preces.
officium

officium divinum dicitur preces, licet varia in eo legantur, quæ orationes non sunt. Secundò communiter forma absolutionis vocatur oratio, quia talis est virtualiter, & quoad efficaciam, estque res per se sancta, & ad pietatem tendens. Nec apud Græcos erat universalis modus absolvendi per formam adequatè deprecatoriam, sed plurimi, etiam inter Schismaticos, addebant, & Ego habeo te absolutum, ut notat Petrus Arcudius de Sacramentis Ecclesiæ Orientalis, libro quarto, capite tertio, quæ verba æquivalent nostræ formæ *Ego te absolvo*.

IX. Infero secundò illam solam formæ mutationem, quæ non reddit sensum æquivalentem his verba *ego te absolvo*, & non præ se fert sententiam judiciale, obtare valori formæ, quocumque demum idiomate proferantur verba, aut in eodem mutantur: licet enim verba materialiter, seu quoad sonum variantur, manent tamen formaliter eadem, cum sensus & significatio sit anima verbi, ut rectè Suarez disp. secundâ de Sacramentis in genere, sect. quartâ, §. *Quarta regula*, unde si quis auctoritatis gratiâ dicat, *nos te absolvimus*, aut e contra reverentiâ causâ dicat personæ indignitate positâ *Absolvo dominationem tuam, majestatem vestram*, &c. est valida absolutio, ut observat Vasquez quæst. 84. art. tertio, dubio quarto, sine: Meratius citatus sect. secundâ, Coninck in simili, quæst. 66. de Sacramento Bapufmi, art. sexto, num. quadragesimo nono, & omnes communiter: semper tamen præstat servari formam consuetam.

X. Infero tertio, semper esse mortale peccatum ita mutare formam, ut reddatur dubia, si verò mutatio sit exigua, & sensum ac modum significandi relinquat integrum, non est grave peccatum, licet ex genere suo sit peccatum mortale, cum sit sacrilegium: nonnulli tamen semper esse volunt mortale. Circa verborum transpositionem, interruptionem, additionem, subtractionem, diversorum etiam idiomatum inter se mixtionem, &c. adhibenda hinc est generalis doctrina tradita de Sacramentis in genere, disp. sexagesimâ tertiâ, sectione secundâ, conclusione tertiâ.

SECTIO TERTIA.

An saltem illa verba à peccatis, esse possint de substantia formæ.

I. Hoc est, utrùm licet non sint de essentiâ formæ, ut vidimus, ita ut iis non positis forma non sit sufficiens, esse tamen possint de substantiâ illius (admittimus enim pro præsentî distinctionem inter essentiâ & substantiam) ita scilicet ut verè influere possint in gratiam per Sacramentum hoc collatam, & peccatorum remissionem, sicut secundum omnes de facto concurrunt particula *ego*, etsi nihil essentiale deesset formæ, si particula illa omitteretur.

II. Suarez hic, disp. 19. sect. primâ, numero vigesimo primo, & disp. 13. de Sacramentis in genere, sect. tertiâ, & disp. 60. de Eucharistiâ, sect. primâ, & alibi, Coninck, Tannerus, Meratius disp. tertiâ de Penitentiâ, sect. 2. & alii communiter negant illa verba à peccatis, aut de facto esse, aut esse posse de substantiâ formæ absolutionis, seu concurrere ad gratiam conferen-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

dam & remissionem peccati. Ratio horum Auctorum est, quia sicut essentiâ, ita substantia formæ non pendet ex arbitrio ministri, sed si semel ponatur materia & forma Sacramenti cum significatione sufficienti, statim ponitur illius effectus, ergo cum antequam addantur illa verba à peccatis, posita per nos sit forma sufficiens, quicquid sequitur venit serò ad effectum Sacramenti ponendum, cum jam pro tempore priori sit positus.

Vasquez è contra, hic quæstione octogesima quartâ, articulo tertio, dubio quarto, numero quarto, & sequentibus ait verba illa à peccatis semper, quando adduntur, concurrere de facto ad effectum Sacramenti, sicque esse de substantiâ illius, non tamen de essentiâ, quia licet omittenterentur, adhuc Sacramentum consisteret, & haberet suum effectum; cum autem, inquit ipse, illa verba contineantur implicite in voce *Absolvo*, si apponantur, concurrent necessariò ad remissionem peccati, sicut & particula *Ego*, quæ semper concurrat, quamvis si abesset, nihil deesset Sacramentum.

Sed contra hoc est, quia pro aliquo priori temporis antequam addantur hæc particula à peccatis, ponitur materia & forma sufficiens hujus Sacramenti, juxta ipsum Vasquez cum intentione debitâ, ergo tunc dabit effectum; Sacramenta enim sunt quasi agentia naturalia, ut docent Theologi, & consequenter sicut Sol primo instanti quo applicatur subjecto apto, producit necessariò in eo lucem; ita & Sacramentum in animâ producit gratiam, ubi non invenit obicem. Quod verò assert Vasquez de particula *Ego*, nihil probat, nam si hoc modo proferretur forma absolutionis *Absolvo te ego à peccatis*, non magis concurreret particula *ego*, quàm à peccatis ad remittenda peccata, cum pro tempore aliquo priori posita sit forma sufficiens cum intentione debitâ, & consequenter haberet effectum.

Dices: Si Sacerdos apponeret alia verba his duobus *Absolvo te*, ut *Absolvo te joco*, *Absolvo te fittie*, *chimericè*, &c. illa verba quæ sequuntur influerent in negationem absolutionis, & illam impedirent sicut particula *minoris* addita ab Arriano aliquo formæ Baptifmatis; ergo & illa particula à peccatis, etsi formam sufficientem subsecuantur, possunt in absolutionem influere; contrariorum enim contraria, seu eadem est ratio. Negatur tamen consequentia: Disparitas est, quòd priora illa verba mutant planè sensum, & propositionem faciant longè aliam; nec enim absolvere fittie aut joco, est absolvere: at verò verba illa à peccatis quæ adduntur, continentur implicite in prioribus, ut fatetur Vasquez, non minus quàm particula *Ego*, saltem relinquunt sensum integrum, nec quidquam demunt sufficienti formæ; ergo pro aliquo tempore antequam ea addantur, est forma sufficiens cum intentione debitâ, & consequenter habebit effectum.

Urgebis: Saltem requiritur aliqua morula post verba *Absolvo te*, alioqui particula illæ superius additæ non possent impedire effectum Sacramenti, ac proinde pro illo priori hæc verba *Ego te absolvo* sunt indifferentia ad hunc vel illum sensum; ergo si intra illam morulam addantur hæc particula à peccatis, simul cum prioribus verbis concurrent ad formam Sacramenti. Sed contra: Si enim morula requiratur post hæc verba *Ego te absolvo*, ergo & post à peccatis; æquè enim addi possent

III. Vasquez
verba illa
à peccatis,
aut semper
concurrere
ad effectum
Sacramenti.

IV. Hoc tamen
non subsistit,
prius enim
quàm ponantur hæc
verba, à
peccatis,
productus
est effectus
Sacramenti.

V. Obicit. Verbum additum post *Absolvo te*, potest influere in negationem absolutionis; ergo & à peccatis in absolutionem.

VI. Dices: Post illa verba, *Absolvo te*, requiritur aliqua morula.

possent verba corruptentia sensum formæ post à peccatis, ut si dicat Sacerdos Ego te absolvo a peccatu alienis, vel à peccatis tuis manifestis, non ab occultis, vel quæ soli Deo es confessus, aut aliquid hujusmodi.

VII. Nulla ergo hic requiritur hujusmodi morula.

Re tamen verâ non requiritur hujusmodi morula, si propositio sit finita, nam inquiri quanta debeat esse morula ut propositio non possit per verbum sequens corrumpi. Dices: tanta ut verbum sequens non possit cœteri habere moralem connexionem cum præcedentibus. Contra: ergo potest intercedere spatium aliquod notabile, præsertim in iis qui morosè loquuntur. Imo communis sententia est Theologorum, etiamsi aliquis breviter interloquatur, & sic prosequatur formam inceptam, adhuc esse validam; ergo si quis post totam formam vel pœnitentiæ, vel Baptismatis prolatam moreretur, non reciperet Baptismum, nec peccata ei essent dimissa, nam secundum hanc sententiam morula aliqua est expectanda. Deinde statim post prolata verba Consecrationis non possit Sacerdos, vel ipse hostiam adorare, vel populo adorandam proponere.

VIII. Primo instanti quo forma est finita, confertur gratia in hoc Sacramento.

Ut ergo huic objectioni respondeam, quæ contra cuiusvis Sacramenti formam proponi possit, dico nullam hic expectari debere morulam ob rationes jam positas, sed primò instanti quo propositio seu forma est finita, confertur gratia in reliquis Sacramentis, in Eucharistia verò ponitur corpus & sanguis Christi. Difficultas est, quando censenda sit finita forma; cum enim semper post quamvis verborum formam proferri possint verba aliqua illam trahentia ad alium sensum quam priora verba præ se ferant, non videtur assignari posse quando finita sit propositio & forma sufficiens posita.

IX. Ut propositio sit finita non debet sequi intra certum tempus verbum mutans sensum.

Dico itaque tunc finitam esse propositionem, & veram ac sufficientem formam, quando prolata sunt verba apta ad significandum effectum sacramentalem, connotando non esse aliud verbum mutans sensum illorum ponendum infratale tempus, & in iis circumstantiis, in quibus conferri posset habere moralem connexionem cum verbis præcedentibus. Notandum verò, aliud esse propositionem esse in se finitam, aliud finitam nobis, sicut hæc propositio, stelle sunt pares, est in se determinatè vel vera, vel falsa, quamvis nobis non sit, cum autem Deus res omnes norit sicuti sunt, perinde est propositionem esse in se finitam, & finitam illi, unde licet si ab hominibus conferenda esset gratia, expectanda esset aliqua morula, non quòd forma non sit finita, & vera, sed quòd ipsi hoc non norint nisi post tempus, sicque aliquando darent gratiam, quando non esset posita debita forma Sacramenti, cum verò gratia sit à Deo conferenda, non est cur ulla omnino detur expectatio aut morula.

X. Si hæc verba à peccatis, præponantur, dubitari nequit quin influat in gratia collationem.

His ergo positis, circa quæstionem in titulo propositam. Dico primò: Si illa verba à peccatis præponantur, ut si dicatur: Ego te à peccatis tuis absolvo, non est dubium quin influat in collationem gratiæ, ac peccati remissionem, & sint de substantiâ Sacramenti; quoad hoc enim non est major difficultas de his vocibus, quàm de particulâ ego, quam concedunt omnes influere si præponatur, sicut communiter præponitur. Ratio est, quia hæc omnia verba significant effectum sacramentalem, & consequenter cum ante eorum positionem non sit posita forma sufficiens, non est cur simul cum aliis verbis non concurrant ad effectum Sacramenti, quem significant.

ranant ad effectum Sacramenti, quem significant.

Dico secundò: Non improbable mihi videtur hæc verba à peccatis, etiam dum aliis verbis præponuntur, & forma profertur more consueto, posse concurrere ad effectum Sacramenti, licet id non semper sit necessarium. Secundam partem jam probavimus contra Vasquez: pro primâ parte citat ipse aliquos, & impugnat, quamvis in modo explicandi & defendendi differant non nihil à nostrâ sententiâ.

XI. Hæc etiam verba à peccatis more consueto prolata possunt concurrere ad gratiam.

Ut ergo declaretur & probetur conclusio, suppono primò tanquam certum, ad valorem Sacramenti requiri essentialiter intentionem ministri, ut ostendi disp. 63. de Sacramentis in genere, sect. 3. & 4. quantumcumque enim quis formam debitam proferat supra materiam aptam, si nullam aliam habeat intentionem, non facit ceremoniam sacram, nec Sacramentum, sed proferendo formam Sacramenti Pœnitentiæ debet habere intentionem absolvendi, & sic de cæteris.

XII. Ad valorem Sacramenti requiritur essentialiter intentio ministri.

Suppono secundò ex doctrinâ ab omnibus admittâ, intentionem posse esse vel absolutam, tunc autem nulla est difficultas, vel conditionatam, idque aut conditione de præterito ac præsentem, & tunc similiter secundum omnes Sacramentum est validum, vel de futuro, circa quod

XIII. Intentio hæc esse potest vel absoluta, vel conditionata.

Suppono tertio, intentionem conditionatam absolvendi de futuro, dupliciter posse procedere: primò, ita ut quis habeat voluntatem absolvi si sit cras restitutus, & tunc absolutio ab omnibus passim censetur valida; conditio enim illa licet sonet futurum, re tamen verâ est de præsentem, & facit hunc sensum, volo te nunc absolvere, seu absolvo te nunc, si nunc verum sit dicere te cras restitutum, aut si Deus videat te cras restitutum: hoc autem constat esse de præsentem, & tunc etsi Coninck neget absolutionem esse validam, Theologi tamen communiter concedunt. Alia potest esse intentio de futuro, qua quis intendat tunc solum absolvere quando restituerit, aut alia conditio fuerit expleta, non quando profert formam absolutionis, & hanc intentionem dicunt omnes ob stare validitati & effectui Sacramenti, imo Suarez, Vasquez, & plurimi ex Theologis hoc etiam negant de Matrimonio.

XIV. Intentio conditionata de futuro dubius modis procedere potest.

Probatur itaque conclusio; sicut potest Sacerdos habere voluntatem absolvi dependentem à conditione, quæ sit actio aliqua, à restitutione exempli gratia, ita & dependentem ab his vel illis verbis, à se vel alio prolatis, ergo potest proferre omnia hæc verba, Ego te absolvo à peccatis, aliquâ non intendendo absolvere nisi ubi ultimum verbum fuerit prolatum, suspendendo scilicet valorem Sacramenti usque dum illa omnia fuerint finita, ergo ante illud tempus forma non est valida, quod enim valorem suum habet dependentem à conditione, non habet illum nisi conditione positâ, ut in aliis omnibus patet. Cum ergo hæc propositio Ego te absolvo à peccatis tuis, sit forma sufficiens, & eadem in re cum hæc Ego te absolvo, ut statim ostendemus, nec deest forma, nec intentio, & consequenter his verbis absolutis constituetur completè Sacramentum.

XV. Sicut potest Sacerdos velle absolvere dependentem ab aliâ, ita & dependentem ab his verbis.

Objicies primò, ante illa verba est forma sufficiens, ergo illa non possunt concurrere. Distinguo antecedens, est forma sufficiens materialiter concedo, formaliter nego, illo autem modo est forma sufficiens, sine ullâ omnino intentione, vel etiam joco prolata, formalis autem & completa sufficientia formæ dependet ab intentione, quæ hinc non est nisi conditione positâ, ultimis scilicet

XVI. Aut hæc verba à peccatis, est forma hæc materialiter tantum sufficiens, non formaliter.

scilicet verbis; sicut enim ubi nulla intentio nullum Sacramentum, ita ubi intentio tantum conditionata, tantum est Sacramentum conditionatum donec impleatur conditio.

XVII. Urgebis: Ergo priora verba *Te absolvo* non possunt omnino hic influere, nec constituere Sacramentum, sicut nec constituunt, ut admittimus cum communi omnium sententiâ, quando proferuntur cum intentione de futuro, ut si cras restitueris: & idem diceremus si Sacerdos poneret post *Abolvo te* alia verba disparata, intendens non conferre absolutionem nisi iis positus, ut si diceret *Ego te absolvo, Deus est trinus & unus*, vel aliud huiusmodi. Negatur consequentia: Ad probationem dico, hanc propositionem *Ego te absolvo à peccatis tuis*, esse in re eandem, ut fatentur Auctores communiter, cum hac, *Ego te absolvo*, vel saltem, ut negare nemo potest, cum hac, *Ego te à peccatis tuis absolvo*, & pro aliquo intentione sit absoluta est aliquid formæ sufficientis; æquæ enim hæc est forma sufficiens, *Ego te absolvo à peccatis*, atque hæc, *Ego te à peccatis absolvo*, cum sit eadem positio, ut diximus, ergo nihil obstare potest quo minus hæc etiam ultima verba concurrant; nihil enim impedire potest, nisi quod præveniatur ab illis verbis *Te absolvo*, quæ etiam sunt forma sufficiens, & pro aliquo priori conferre deberent effectum, hoc autem ut ostensum est, non est necessarium, nam ut conferant vel non conferant, est in potestate proferentis, à cuius intentione habent quicquid habent.

Resp. Hæc verba *Te absolvo* simul concurrere cum illis aliis à peccatis ad peccati remissionem.

XVIII. Non tamen sequitur verba illa in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, esse de substantiâ formæ,

Objicies secundò: Ergo & verba sequentia, nempe *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, possunt esse de substantia formæ, cum Sacerdos non minus possit habere intentionem conditionatam non absolventi donec illa etiam prolata fuerint. Contra: quæro utrum hæc verba præposita aliis, ut *Ego te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti absolvo*, unam integrent cum iis formam, & ad peccati remissionem concurrerent an non, in eadem difficultas in omni sententiâ: si ergo posita ante alia verba vel interposita integrent unam formam & concurrerent, possent etiam postposita, si autem priùs posita vel interposita, ut multo est verosimilius, non spectent ad formam, nec possint concurrere, non poterunt spectare, vel concurrere posita in fine. Idem dico, si quis inferat sequi posse, etiam longam orationem positam post hæc verba *Abolvo te* concurrere: solum notandum verba, quæ non faciunt eundem sensum cum formâ *Abolvo te*, esse parerga, sive in medio formæ ponantur, sive in fine.

XIX. Dices: Ergo verba illa à peccatis erunt de essentia formæ Sacramenti Pœnitentiæ, iis enim ablatis, nullum hæc & nunc foret Sacramentum, malè ergo dicimus esse solum de illius substantiâ. Contra: ergo si quis ponat ea verba in medio formæ cum intentione non conferendi absolutionem, nisi ea verba interferat, erunt etiam de essentia. Respondetur itaque quæstionem hic esse posse de nomine; hoc ergo solum sensu dicimus illa verba non esse de essentia formæ Sacramenti Pœnitentiæ, quia potest dari, & plerumque datur completa forma, iis non concurrentibus, imo nunquam possunt esse necessaria nisi quando adhibetur intentio huiusmodi conditionata, quæ cum non requiratur, certè neque hæc verba requiruntur ad essentiam formæ. Si quis autem hic & nunc velit esse de essentia, quia sine iis, manento hæc intentione

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

nulla esset absolutio, per me licet, non tamen ita propriè dici possent de essentia formæ, quàm intentionis. Alio certè modo constat requiri hæc verba *absolvo te*; sine his enim nulla omnino remittuntur peccata per Sacramentum Pœnitentiæ.

SECTIO QUARTA.

Quem sensum habeant verba formæ Sacramenti Pœnitentiæ.

NOTANDUM verba sacramentalia duplicem habere posse significationem, primò naturalem, ut ita dicam, seu quam habent ex institutione hominum, alia significatio est sacramentalis seu supernaturalis, quam habent ex institutione Christi, hæc autem secunda significatio communis ipsis est cum materiâ Sacramentorum, aquâ, oleo, &c. quæ omnia ex institutione Christi hoc sensu significant gratiam; sunt enim signa, quæ debitè posita semper subsequitur gratia; verba autem sacramentalia secundum sensum merè humanum non semper gratiam significant, ut apertè constat in Sacramento Matrimonii, in quo verba aliquid non significant quàm consensum conjugum in obligationem mutuum; nec enim aliud quoad sensum humanum significant post elevationem Matrimonii in Sacramentum, quàm ante, sed solum elevata jam sunt, manente eadem significatione naturali ad gratiam conferendam.

I. Verba sacramentalia duplicem habere possunt significationem, naturalem, & supernaturalem.

Rejiciendum hic in primis est quod docet Caietanus, nempe sensum horum verborum *Ego te absolvo*, esse *Ego tibi remitto vel culpam vel poenam*, vel saltem reliquias peccatorum, quod ultimum addit, ut forma sit vera quando quis confitetur tantum peccata, quæ antea & quoad culpam & poenam sunt vel per priorem confessionem, vel contritionem deleta. Sed contra hoc est; vel enim per has reliquias intelligit Caietanus aliquid illius peccati adhuc remanere, & hoc falsum est, ut latius ostendetur in impugnatione sententiæ Patris Coninck, vel per has reliquias intelligit habitus vitiosos, & inclinationes malas, hæc autem exiguæ sæpè sunt, præsertim quæ relinquantur ex peccato aliquo levi veniali, & consequenter tales non sunt, ut totâ vitâ maneat, præsertim ubi quis frequenter exercuit virtutem contrariam, & habitum vitiosum habitu honesto veluti clavum clavo expulit. Deinde illi habitus; finge aliquos superesse, nec sunt peccatum, nec poena peccati, cum adhuc dimissâ totâ poenâ remaneant; & consequenter non sunt materia Sacramenti Pœnitentiæ, sed solum sunt effectus phisicus ex actu vitioso secutus in animâ, sicut vulnus ex quibusdam externis actibus peccaminosis in corpore.

II. Quid hæc de re doceat Caietanus.

Secundò ab omnibus rejicitur expositio Magistri, qui conformiter ad suam sententiam de absolutione supra relatam, ait sensum horum verborum *Ego te absolvo*, esse te absolutum ostendo seu declaro. Contra hanc expositionem acerrimè invehuntur Theologi omnes, tum recentiores, tum antiqui, & in particulari Richardus de Sancto Victore sic de eâ scribit libro de potestate ligandi & solvendi, capite vigesimo primo: *Estat, inquit, quorundam sententiarum frivola, ut ridenda potius quàm resellenda videatur; putant enim Sacerdotes non habere potestatem solvendi, sed ostendendi solutos.*

III. Opinio Magistri dicitur Absolutio esse absolutam ostendendi.

solutos. Sed nunquid Dominus dixit quod solum ostenderit erit solum? dicunt Sacerdotes non habere potestatem remittendi peccata. cum Dominus hoc dicat, & dicunt habere potestatem ostendendi remissa, cum Dominus hoc non dicat: hæc ille. P. Tannerus disp. 6. quæst. 1. dubio secundo, num. vigesimo quarto dicit eandem expositionem contra nostri temporis hæreticos damnatam esse à Concilio Tridentino sessione decimâ quartâ, canone primo, & nono.

IV. *Aliorum expositiones rejecta.*

V. *Quomodo hæc verba Absolvo te exponat P. Coninck.*

VI. *Hic procedendi modus P. Coninck impugnatur.*

VII. *Dices: Si ponatur duo cum equali gratiâ, quorum alter peccavit, hic vel hoc nomine est minus dignus.*

Tertiò, rejiciuntur aliæ aliorum expositiones conformes sententiis ibidem relatis, cum nulla rectum verborum absolutionis sensum assequatur.

Quartò itaque P. Coninck disp. 4. de Pœnitentiâ, dubio octavo, num. sexagesimo primo ait peccatum in hac vitâ nunquam ita plenè remitti, quin ulterius semper possit remitti; manet enim semper, inquit, indignitas quædam, quam numero sexagesimo quarto ait nunquam in hac vitâ posse omnino tolli, quantumcumque quis in gratiâ crescat, sicut, inquit, quantumcumque vis plumbum sursum evehendi ipsi à Deo inderetur, si tamen maneret naturalis gravitas, esset semper impedimentum quo minùs ita cecleriter ascenderet, & hoc modo probabiliter defendi posse asserit sententiam Caietani.

Sed contra, & ut ab hoc ultimo incipiam exemplum nullam habet proportionem cum re, ad quam illustrandam affertur; supponitur enim semper debere manere gravitatem in plumbo, cum tamen juxta ipsum per singulas confessiones, sicut gratia augetur, ita indignitas illa minuat, ergo sicut si levitas relinqueretur suæ naturæ paulatim gravitatem omnem expelleret, ita gratia tollet indignitatem, cum non sit infinita: quod maximè urget in levi aliquò peccato veniali, quod ponamus habere indignitatem relictam ut quatuor, si per primam confessionem ablatum est unus gradus indignitatis, certè per secundam, quæ potest fieri cum multo perfectiore dolore, & meliore dispositione, secundum quam juxta communem sententiam Theologorum semper crescit effectus Sacramenti, tolletur ad minimum alius gradus, & sic tota indignitas paulatim exhauritur. Si autem dicat P. Coninck propterea non posse tolli, quia semper manet hunc hominem peccasse. Contra primò, ergo nec poterit minui, cum non minùs post secundam confessionem maneat ipsum peccasse, quàm post primam, imo quàm ante. Contra secundò, ergo nec in cælo tolli potest, adhuc namque ibi manet hunc hominem peccasse, cum tamen P. Coninck numero sexagesimo tertio dicat hanc indignitatem in cælo cessare.

Dices cum P. Coninck, ponamus duos cum æquali gratiâ, quorum alter peccatum aliquod admisit, alter non, si esset beneficium aliquod in alterutrum conferendum, certè minùs dignus esset qui peccavit, quàm qui fuit innocens, ergo manet aliqua indignitas. Contra, & retorqueo argumentum, ponamus illum qui peccavit habere multo plus gratiæ altero qui semper fuit innocens, & multa pro Deo fecisse, multa passum fuisse, certè non puto P. Coninck dicturum hunc hominem esse minùs dignum altero, cui Deus beneficium illud largiatur, quod si dicatur, jam solvere debet suum argumentum; hic enim si non est minùs dignus altero, ergo eodem modo se habet in ordine ad beneficium ac ille, sed in illo nulla est indignitas, ergo nec in hoc, imo multo minùs in hoc, cum sit vel esse

possit dignior illo beneficio: quod magis urget si peccatum fuerit tantum veniale.

Respondetur itaque, aliud esse aliquem non esse tam dignum atque est alter, aliud esse indignum, hoc sonat manere aliquid quod labem ipsi aspergat, nihil autem hujusmodi in eo manere potest, cui Deus peccatum remisit, non tamen est tam dignus, quia alius præter gratiam æqualem habet innocentiam, & hæc etiam in cælo facit sanctum illum qui nunquam peccavit dignum peculiaribus quibusdam favoribus, quibus non est tam dignus ille qui peccavit, in quo tamen nulla remanet indignitas. Sic etiam laureola virginitatis & martyrii debetur in cælo præmium quoddam speciale, quo non sunt digni illi, qui Virgines aut Martyres non sunt, etiam si nunquam peccassent, non tamen propterea sunt indigni; hoc enim sonat aliquid quod in ipsis adhuc displiceat.

Dices secundò cum eodem, numero sexagesimo secundo, Moyse & Davide, licet maximam egerint Pœnitentiam, nunquam tamen à Deo impetrare potuisse, quin hic gravibus poenitentia ærumnis affligeretur, ille mortem prius obiret, quàm populum, quem ex Ægypto eduxerat, in terram promissionis induceret. Sed contra: Etsi enim Deus justis de causis certas poenas quibusdam peccatis subinde statuatur, non tamen sequitur post remissam culpam & poenam solutam, manere indignitatem aliquam in eo qui peccatum aliquando admisit, imo Moyse & Davide etiam post peccata illa erant digni qui maxima à Deo obtinerent beneficia. Poenas autem illas infligit Deus aliquando ad bonum aliorum, quæ quoad diu durat, non potest dici omnino liber ab omni peccatorum reatu, qui manet peccato etiam perfectè remisso, imo putant aliqui, inter quos etiam est P. Coninck disp. secundâ, dub. decimo tertio, posse Deum remittere culpam nullâ omnino poenâ remissâ, & hominem in æternum ob peccata, quæ prius admisit punire poenâ tam damni, quàm sensus. Licet etiam Deus subinde ob quædam peccata hujusmodi poenas diuturnas infligere possit ob causas sibi notas, non tamen sequitur id in omni peccato reperiri ex naturâ rei, præsertim ubi peccatum est solum leve.

Pater Suarez disp. 19. sect. secundâ, num. decimo quinto ait verba formæ absolutionis, *Ego te absolvo, &c.* esse, ego tibi gratiam sanctificationis impertior, peccati remissivam. Sed contra: Nam ut initio sectionis notavimus, duplex est significatio verborum quæ adhibentur pro formis, *sacramentalis & humana*: licet ergo formæ omnium Sacramentorum per primam significationem, quæ ipsis communis est cum Sacramentorum materiâ, significant gratiam, & eam conferant, sermo tamen hic non est de illâ significatione, sed de humanâ, seu quam habent ex institutione hominum, verba autem hæc *Ego te absolvo* non habent ex institutione hominum, ut directè & in particulari significant collationem gratiæ habitualis, ut constat, ergo.

VIII. *Aliud est aliquem non esse tam dignum, aliud esse indignum.*

IX. *Obje. Moyse & Davide post peccatum nunquam à Deo obtinere potuisse ut postea non punirentur.*

X. *P. Suarez ait formam significare, do tibi gratiam peccati remissivam.*

SECTIO QUINTA.

Resolvitur questio circa sensum verborum forma Sacramenti Pœnitentia.

I. Ex duplici capite nascitur huius questionis difficultas.

DIFFICULTAS huius questionis ex duobus oritur, quo pacto scilicet forma sit vera, quando quis solum confitetur illa peccata, à quibus antea per priores confessiones fuit absolutus; tunc enim verba non videntur esse vera, cum nullam absolutionem conferat Sacerdos, nec peccata tollat, quippe quæ jam antea erant sublata; ergo verba non faciunt quod significant: Sacerdos enim dicit se absolvere, cum non absolvat. Quod etiam accidere videtur quando quis aliquid confitetur, quod in se non est peccatum. Difficultas secundò est, ubi quis ad Sacramentum accedit non dispositus.

II. Dicunt nonnulli, verba in priori casu esse vera, quia idem peccatum potest iterum & saepius remitti.

Recentiores aliqui sic in hac difficultate procedunt: dicunt verba absolutionis directè significare solutionem à peccato; & tamen esse vera, etiam quando quis confitetur sola peccata prius, vel per Contritionem, vel priorem Confessionem & Absolutionem delecta; nam inquit ipsi possunt eadem peccata iterum & saepius remitti & tolli, unde nihil frequentius inter homines, quam ut idem debitum iterum ac saepius remittant, nec semel tantum, sed frequenter eandem injuriam condonent.

III. Resp. tamen impossibile omnino esse, ut peccatum prius delectum, delectetur secundò.

Hoc tamen non videtur posse consistere, nec enim potest peccatum prius delectum magis deleri secundò, si propriè loquamur, quam homo occisus secundò occidi, aut ignis extinctus extingui. Quod verò additur inter homines unum alteri saepius debitum & injuriam remittere, dico si prius re verà injuria aut debitum fuit remissum, & omnis obligatio solvendi & satisfaciendi sublata, secundam esse solum remissionem & sublationem obligationis affectu, non effectu; nullum enim effectum habet circa injuriam aut debitum, nec videtur magis propriè posse eum qui semel condonavit, & sustulit injuriam, aut debitum, iterum illud tollere, quam rem quam semel donavit alicui, iterum eidem donare, & à se secundò alienare.

IV. Quamvis possit quis per promissionem secundò ligari, si tamen sit solutus non potest secundò solvi.

Dices: Potest is qui semel aliquid promisit & obligavit se, iterum & tertio promittere, & se denuo obligare; ergo & cui obligatio est sublata potest secundò auferri. Nego consequentiam: sic enim licet quis physicè uno vinculo ferreo ligetur, potest ligari alio, si tamen ab omni vinculo solvatur, non potest secundò solvi, unde nec Princeps qui ipsum moraliter solvit mandato aut alia ratione quidquam facit per secundum mandatum, si antea solutus sit per primum affectu quidem, & intentione aliquid facit, non tamen re ipsà, & effectu.

V. Effectus ligationis est indivisibilis, solutionis simpliciter, indivisibilis.

Ratio demum utriusque est, quia effectus ligationis est divisibilis, & consequenter poni potest per partes, & simpliciter est ligatus qui vel uno vinculo ligatur, at verò effectus solutionis est indivisibilis, nec dicitur solutus simpliciter nisi quis ab omni vinculo sit solutus; negationes enim, ut dici solet, sunt malignantis naturæ. Posset quidem homo à vinculis, si Princeps ita juberet, solvi paulatim & per partes, sed non esset simpliciter solutus nisi ab omni vinculo liberaretur,

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

nec etiam tunc si esset ab uno vinculo solutus, posset per secundum mandatum Principis iterum liberari ab eodem, qui est noster casus in præsentia; sæpè enim homo confiteri potest idem peccatum, quod tamen per verba absolutionis secundò prolata non tollitur, si antea sublatum fuerit per primam absolutionem, imò nec per hanc si homo prius de eo fuerit contritus, & consequenter verba absolutionis, si significant absolutè & propriè solutionem ab illo vinculo, & ablationem peccati, essent in his casibus falsa, quod nemo concedit.

Omnibus ergo consideratis forma absolutionis, *Ego te absolvo* significat quidem remissionem peccati, sensu tamen conditionato, non absoluto, nempe *Ego te absolvo quantum est ex me*, seu nisi ex parte tuâ sit impedimentum; verba enim in omni formâ judiciali videntur involvere tacitam conditionem, ut cum Judex secularis dicit reo, *Absolvo te*, intelligitur quantum ad allegata & probata, & sic de aliis. Hoc etiam insinuare videtur Suarez disputatione decima nonâ, sect. 2. num. vigesimo, & vigesimo primo, & alii: licet velit Suarez primariò tendere significationem verborum ad gratiam, non ad remissionem peccati: pro quo

VI. Verba absolutionis significant remissionem peccati conditionatè, non absolutè.

Dices primò cum Suarez sectione illâ secundâ, numero decimo: si verba absolutionis directè significant remissionem peccati sub illa conditione, sequitur quando quis confitetur sola peccata prius remissa formam nihil circa personam illam operari. Dices: confert ei gratiam, contra inquit, forma non operatur nisi quod significat, sed non significat gratiam secundum nos, ergo: imò nihil actu significat, nam solum significat conditionatè, conditionalis autem significatio, sicut absolutè nihil significat, sed tantum conditionatè, ita nihil operatur nisi positâ conditione significationis, hic autem non ponitur conditio significationis; significant enim verba illa solutionem, si non sit impedimentum ex parte recipientis, ibi tamen est impedimentum obstandum solutioni; quid enim magis obstat solutioni quam ut quis non ligetur, ut hic contingit.

VII. Obiè. In hoc modo procedendi sequitur, dum quis sola peccata prius remissa confitatur, formam nihil operari.

Respondetur tamen, formam absolutionis conferre huic homini gratiam. Ad primam partem replicæ distingo minorem, non significat gratiam significatione humanâ concedo, sacramentali nego, ut de verbis Matrimonii ostendimus initio Sectionis. Idem probari posse videtur ex formâ ordinis; primò enim in ordinatione Ostiarii, & collatione aliorum minorum ordinum forma non significat gratiam, sed solum ministerium quod in Ecclesiâ obire debent; imò in ordinatione Sacerdotis verba illa: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium in Ecclesiâ pro vivis & mortuis, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; quæ est forma Sacerdotii in Concilio Florentino ab Eugenio IV. assignata; hæc inquam verba sensu quem habent ex humanâ impositione non significant gratiam.

VIII. Quamvis verba absolutionis non significant gratiam humanâ, significant tamen sacramentaliter.

Per hæc patet ad secundam partem replicæ, de significatione conditionatâ: dico enim Sacramentum conferre gratiam quam significat significatione sacramentali. Adde, cum per gratiam remittantur peccata, & forma hæc significet absolutionem peccatorum, aliquo etiam modo dici potest significare gratiam, saltem arguitivè; significat enim directè remissionem peccati, hoc autem in præsentia non fit sine gratiâ habituali, ergo.

IX. Sacramentum conferre gratiam quam significat significatione sacramentali.

X.
Dices: In nostrâ sententiâ non est unde quis recipiat gratiam, qui solum confitetur venialia.

Dices secundò: si hæc verba secundum sensum quem habent non significant gratiam; ergo quando quis confitetur venialia non est unde colligamus verba absolutionis dare gratiam confitent. Nego consequentiam, ad hoc enim sufficit habere ex significatione Sacramentali quòd gratiam significant, sicut in Matrimonio & Ordine contingit, in quibus verba secundum sensum humanum non omnino gratiam significant, & tamen eam conferunt. Sacramenta ergo operantur instar rerum naturalium, & consequenter gratiam suscipientibus, qui non habent obicem peccati, non minus necessariò instanti quo recipiuntur conferunt, quam ignis in lignum calorem aut formam ignis, vel Sol lucem in aërem inducit, ubi ille frigoris aut humiditatis, hic corporis opaci non reperit obstaculum.

SECTIO SEXTA.

Inferuntur quadam circa significationem verborum formæ.

I.
Verba formæ à sacerdote pronuntiata super indispositum sunt falsa.

HINC infero primò: ubi quis ad hoc Sacramentum accedit omnino indispositus, verba formæ esse falsa, cum Sacramentum reddatur nullum, ut si pœnitens non sit baptizatus, nullum habeat dolorem, &c. sicut secundum omnes essent falsa, si proferrentur à sacerdote damoni, nam Sacerdos in eo casu quantum est ex se non poneret necessaria ad remissionem peccatorum, cum non ponat Sacramentum, sicut non credo quemquam dicturum verba esse vera, si hoc diceret lapidi, aut homini qui nunquam peccasset. Sic etiam, si quis non Sacerdos proferret illa verba, communiter censentur falsa, quia non habet auctoritatem remittendi peccata, atque adeo non facit quod in se est, cum in se hoc non habeat, sicque est falsa propositio, quia est de subiecto non supponente, sed non magis habet Sacerdos potestatem absolvendi aliquem qui non peccavit, aut qui non est baptizatus, vel dispositus, ergo.

II.
Quid de hac formâ censendum, si Sacramentum esse possit validum, sed informe.

Infero secundò: Si talis dari possit dolor ut Sacramentum hoc sit validum sed informe, sitque indispositio ad effectum non valorem Sacramenti, tunc probabile mihi videtur verba esse vera, quia Sacerdos quantum est ex se hominem illum absolvit, & defectus est penes solum pœnitentem, qui si faceret quod ex sua parte potest & requiritur, sicut Sacerdos facit quod requiritur ex sua, Sacramentum haberet effectum.

III.
Obicit. Ad absolutionem pervenire est asserere nullum dolorem, ac non asserere sufficientem.

Dices, proximè asseruisse nos, si Sacerdos proferat verba absolutionis super hominem non baptizatum, aut qui non peccavit, vel nullum habet dolorem, illa esse falsa, quia Sacerdos non habet potestatem absolvendi eum qui non est baptizatus, vel qui nullum affert dolorem, sed non magis habet potestatem absolvendi eum, qui non affert dolorem sufficientem; hic enim dolor perinde est ac nullus, ergo. Distinguo minorem: Si dolor, quem affert non sit sufficiens ad valorem Sacramenti, concedo, si solum non sit sufficiens ad effectum in actu secundo consequendum, nego: in illis enim casibus significat Sacerdos se illis verbis habere potestatem remittendi peccata hominis non baptizati, & qui nullum habet dolorem, ac ponere causam in actu primo remissivam peccati, quod non facit. In altero verò casu Sacerdos ex parte sua facit quod suffi-

cit ad remissionem peccati; ponit enim id quod habet vim remittendi peccatum, si pœnitens poneret dispositionem, si autem nolit pœnitens eam ponere, stat per ipsum quòd non absolvatur; quòd enim ipso nolente se disponere non absolvatur, non est imputandum Sacerdoti, sicut nec Deo quod homo liberè non convertatur, cum ei dat gratiam sufficientem, non quidem sufficientem posito quòd nolit, nulla enim gratia sufficit ad hominem nolentem liberè convertendum, sed sufficientem in sensu diviso, unde sicut hoc præstando facit Deus quod in se est ad conversionem, ita Sacerdos ad absolutionem.

Confirmatur: Sacerdos dicens Ego te absolvo quantum est ex me, facit quod significat, ergo verba sunt vera: consequentia ab omnibus conceditur, antecedens probatur, Sacerdos dicens Ego te absolvo quantum est ex me, solum dicit se quantum est ex se sufficientem ad absolutionem, sicut Deum convertere hominem quantum est ex se, est ponere causam illius in actu primo conversivam, bonam scilicet cogitationem ei immittere, quæ cogitatio ex se apta est eum convertere, & tamen si Deus eandem cogitationem poneret in lapide, non diceretur eum quantum est ex se convertere.

Urgebis: Ergo & quando quis accedit sine ullo dolore verba Sacerdotis erunt vera; stat enim per pœnitentem quòd non absolvatur; si enim poneret dolorem consequeretur illum effectum, hunc verò si non ponat, stat per ipsum quo minus absolvatur, non per Sacerdotem qui facit quod in se est. Respondetur, hanc propositionem Ego te absolvo intelligendum quantum est ex me, significare Sacerdotem aliquid ponere, quod conducit ex natura sua ad absolutionem, in hoc autem casu nihil huiusmodi ponit; mera enim prolatio verborum non sufficit, ne quidem in actu primo: in secundo verò casu ponit aliquid, nempe Sacramentum, quod sufficit ex se ad tollendum peccatum, & postea tollit, si pœnitens postea habuerit dolorem requisitum, ut affirmant Auctores communiter sententiæ asserentis dari posse Sacramentum validum sed informe. Sicut cum quis alteri donat aliquid, semper ingreditur tacita conditio si ille acceptet, qui si non acceptet, stat per ipsum quo minus transeat res illa in ipsius possessionem, & dicens, do tibi hunc equum, vel librum, verum dicit, licet alter non acceptet, quia sensus illorum verborum tantum est, quantum est ex me do tibi hunc librum, quæ tamen verba non essent vera, si id diceret lapidi. Idem suo modo dicendum est in verbis absolutionis.

Infero tertio, significationem formæ, quam superiore sectione posuimus, nempe, Ego te absolvo quantum est ex me, coincidere in re cum eâ quam hic assignat Sanctus Thomas quæst. octogesima quarta, art. tertio, ad quintum, nempe, Ego te absolvo, id est, Sacramentum absolutionis tibi impendo, quam etiam amplectitur Vasquez quæstione nonagesimâ primâ, articulo tertio, dubio septimo, numero septimo. Commodius tamen fortè explicaretur per verba magis universalia: igitur Ego te absolvo quantum est ex me significat ego confero tibi causam remissionis peccatorum, vel jus ad remissionem peccatorum, nam secundum ipsum Suarium disp. 19. sect. 2. num. 20. verba absolutionis non significant actualem remissionem peccatorum, sed aptitudinalem.

Nec

VII. Nec contra hoc urget quod obijciunt recon-
 ditiores aliqui, nempe idem significare verba ab-
 solutionis intra & extra Sacramentum, sed extra
 Sacramentum non significant positionem Sacra-
 menti; homines enim qui his vocibus, *Ego te ab-
 solvo* significationem imposuerunt, nihil sciebant
 de Sacramento. Respondetur, idem significare
 intra & extra Sacramentum, hæc autem verba,
Ego te absolvo quantum est ex me, etiam extra Sa-
 cramentum significant absolutionem tantum in
 actu primo, seu causam illius sufficientem. Ad
 probationem dico, solum significare Sacramen-
 tum quasi indirectè & confusè, directè autem
 causam remissionis peccatorum, seu titulum ad
 illam, homines autem potuerunt generatim in-
 tendere, ut hæc verba significarent hæc ratione
 Sacramentum, sicut hæc voces, *causa remissionis
 peccatorum* ab iisdem hominibus habuerunt suam
 significationem, & tamen hæc generali signifi-
 catione significant Sacramentum, sicut vox *homo*
 significat Christum, & vox *unio* unionem hypo-
 staticam, aut gratiæ cum animâ, qui tamen his
 vocibus significationem primò indiderunt, nec
 has nec illum in particulari cognoverunt.

VIII. Nec etiam urget quod opponit Suarez sectio-
 ne illâ secundâ, numero decimo-quarto, nempe
 formam Sacramenti non significare seipsam, nec
 positionem Sacramenti. Dico enim indirectè
 & confusè posse hoc significare, quatenus illa
 verba, *Abolvo te à peccatis tuis quantum est ex me*.
 habent ex institutione hominum ut significant
 absolutionem à peccatis in actu primo, seu causam
 peccatorum remissionem. Confirmatur: quando
 Sacerdos dicit, *Abolvo te quantum est ex me*,
 significat se positurum quod ex parte sua requi-
 retur ad valorem absolutionis seu remissionis pec-
 catorum, sed hoc est forma, & Sacramentum;
 ergo saltem confusè significat se positurum for-
 mam, & Sacramentum, seu causam remissionis,
 sed verbum *Abolvo* secundum mentem imponen-
 tium primam ejus significationem non habet
 alium sensum in præsentî, quàm in præterito vel
 futuro, ergo, &c. Si etiam formæ aliorum Sa-
 cramentorum, ut Baptismi & Confirmationis,
 significant internam abluionem & signationem,
 idem dici potest de illis.

IX. Infero quartò circa rationem dubitandi de
 significatione verborum supra positam, peccata
 prius per Sacramentum Pœnitentiæ remissa, sive
 ea venialia sint, sive mortalia, esse materiam suf-
 ficientem hujus Sacramenti: ita Suarez disp. 18.
 sect. primâ, num. sexto, & sect. quartâ, num. 8.
 Valquez quæst. nonagesima-primâ, artic. tertio,
 dub. septimo, num. sexto, Coninck disp. quartâ,
 dub. tertio, num. vigesimo-septimo, Tannerus
 disp. sextâ, quæst. primâ, dub. secundo, numero
 vigesimo-octavo, Layman capite tertio, num.
 quinto, qui varios citat.

X. Ratio est, quia imprimis peccata omnia morta-
 lia, licet per contritionem remissa sint, sunt ma-
 teria Sacramenti Pœnitentiæ juxta Concilium
 Tridentinum sessione decima-quartâ, capite se-
 cundo de Pœnitentiâ, & canone sexto, & septimo;
 docet enim debere omnia peccata mortalia subjeci
 clavibus, ac judicio & sententiæ Sacerdotis, &
 tamen hic inferri possunt omnia quæ proponun-
 tur contra peccata prius per confessionem deleta.
 Deinde Benedictus XI. extravagante *Inter cunctos*
 de privilegiis, dicit salubre esse ut eorundem pec-
 catorum iteretur confessio, & injungit fratribus
 mendicantibus, ut moneant & hortentur eos, qui

ipsis confitentur, ut semel in anno eadem peccata
 suis Parochis iteratò confiteantur. Tertio, hoc
 probat communis praxis Ecclesiæ. Quarto, quia
 non fieret sine fructu, cum & gratia inde augeat-
 tur, & major tranquillitas conscientis, securio-
 res namque de remissione peccatorum redduntur
 homines, dum ea sæpius clavibus subjiciuntur.

Dices primò: forma super hoc peccatum, præ-
 fertim si illud solum quis confiteatur, non est
 vera: sed jam hæc & præcedente Sectione osten-
 dimus esse veram. Dices secundò: non potest
 forma bis cadere super eandem materiam; sic
 enim non potest quis super hostiam consecratam
 secundò verba consecrationis proferre. Respon-
 detur distinguendo antecedens, super eandem
 materiam proximam, concedo antecedens, super
 eandem remotam nego; sic enim eadem aquâ
 possunt plures baptizari, quia ablutio quæ est
 materia proxima mutatur, cum ergo confessio
 seu accusatio, quæ est materia proxima hujus Sa-
 cramenti, seu judicii & pars illius constitutiva, sit
 diversa, poterit super hoc peccatum secundò
 prolatum iteratò proferri sententia Sacerdotis,
 cum juxta Concilium Florentinum & Tridenti-
 num omne peccatum post Baptisimum commif-
 sum sit materia Sacramenti Pœnitentiæ, hoc at-
 tem est ejusmodi, ergo: quod vero prius per
 confessionem fuerit remissum, non magis obstat,
 quàm quod remissum sit per contritionem; ad
 summum enim inde habetur, non esse materiam
 necessariam, seu debere secundò subjici clavibus,
 non tamen non posse.

Dices secundò: in judicio humano semel tan-
 tum profertur sententia, ergo nec in hoc Sacra-
 mento quod instat judicii institutum est. Res-
 pondetur in multis differre hoc judicium ab hu-
 mano, ut ostensum est: ibi etiam solum intendit
 externæ pœnæ ac litis relaxatio, & nihil inter-
 ius in animam rei derivat, quâ de causâ frustra
 iteraretur; at verò in hoc judicio spectatur in-
 ternus animæ fructus, qui cum per Sacramentum,
 quotiescumque iteratur crescat, fructuosè sæpius
 etiam eadem peccata subjiciuntur clavibus, cum
 sint materia sufficiens ad constituendum suo mo-
 do Sacramentum.

SECTIO SEPTIMA.

An forma Absolutionis valida sit,
 prolata super absentem.

TRIPLICITER procedere potest hæc quæstio,
 primò utrum valida sit forma absolutionis
 quando quis & confitetur & absolvitur absens:
 secundò quando confitetur præsens & absens ab-
 solvitur: tertio è contra quando confitetur ab-
 sens & præsens accipit absolutionem.

Posse in aliquo casu & confessionem fieri Sa-
 cerdoti absenti, & absolutionem similiter absen-
 ti dari, olim multi tenuerunt ex Thomistis, Pa-
 ludanus, S. Antoninus, Sylvester, Petrus Soto,
 dicens hanc sententiam tenere plures Thomistas:
 eandem etiam sequitur Navarrus, Adrianus,
 Richardus, Major, Halensis, & alii.

Prima conclusio: Non potest pœnitens validè
 unquam & confiteri absens & absolvi: ita om-
 nes hodie ob bullam Clementis VIII. anno 1602.
 die 19. Julii super hac re editam, in quâ Ponti-
 fex hanc propositionem, scilicet licere per literas,
 seu

XI.
 Forma super
 hujusmodi
 peccatum
 prolata esse
 vera.

XII.
 Non refert
 quoad hoc,
 quod in ju-
 dicio huma-
 no semel
 tantum pro-
 feratur sen-
 tentia.

I.
 Quæstio hæc
 tribus modis
 præcedit.

II.
 Confessionem
 absenti fieri,
 & absolutio-
 nem absenti
 dari posse.
 non pauci
 olim dixe-
 runt.

III.
 Nunquam
 potest pœni-
 tens & con-
 fiteri, & ab-
 solvi absens.

seu internuncium Confessario absente peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem accipere, ad minus uti falsam, temerariam, scandalosam damnat, ac prohibet. unde saltem sine controversiâ hinc habetur, non posse utrumque simul connexum fieri, nam ad minimum hoc damnat Pontifex: & quamvis in bullâ dicatur solum non licere, inde tamen deducitur non esse validam ejusmodi absolutionem; cum enim hoc Sacramentum sit Sacramentum necessitatis, si esset validum hoc modo collatum, esset etiam licitum, & tamen declarat Pontifex in nullo casu posse hoc tanquam probabile defendi, aut quovis modo ad praxim reduci.

IV. Nullus vel licite vel valide absolvi potest in absentia.

Secunda conclusio: Efto quis confessus sit in presentia, non potest tamen vel licite vel valide absolvi in absentia: ita Auctores etiam jam omnes ob bullam ejusdem Clementis VIII. cujus præcipua intentio fuit definire, non posse Sacramentum hoc perfici inter absentes, perficitur autem per absolutionem, sicut omne aliud iudicium per sententiam Judicis. Ita Pontificis mentem expli- cant Suarez & Tannerus citati cum aliis.

V. Idem ipsa absolutionis verba ore prolata clare ostendunt.

Secundò idem ostenditur ex ipso tenore formæ, *Ego te absolvo*, quæ ore proferri debet, ut supra ostensum est, vox autem humana ore prolata non nisi ad præsentem naturâ suâ dirigitur. Quod autem obijciunt aliqui in profanis iudiciis, imò & in absolutione à censuris, posse hæc & hujusmodi verba proferri, licet persona absit, & tamen fortiri effectum. Respondetur, in his omnia fieri ad arbitrium hominum, penes quos est instituire ut horum vel aliorum quorumcumque verborum prolatione homines absolvantur, etiam absentes: imò verbis omnino disparatis hoc fieri posset, vel etiam nutibus: verba autem in Sacramentis efficiunt quod significant, & effectum suum ad talem personam dirigunt in quantum illam significant. Deinde non ex generali solum ratione vocis humanæ, sed peculiariter ex particulâ *Te* probatur requiri præsentiam personæ absolvendæ; ipsam enim alloquitur Sacerdos: unde sicut juxta omnes Theologos ratione particulæ *Hoc* in formâ consecrationis debet panis esse præsens, nec potest consecrari panis absens, ita nec absolvi pœnitens absens ratione particulæ *Te*.

VI. Obijciunt aliqui factum S. Thomæ Cantuariensis, qui manens in Angliâ misit Romam pro absolutione. Deinde Sanctus Cyprianus epistolâ decimâ tertiam refert se per literas aliquorum absentium confessiones recepisse. Tertio arguitur ex facto Serapionis, qui ægotans ad Presbyterum similiter ægotantem misit, ut ipsi absolutionem impertiretur, & Eucharistiam mitteret. Sed hæc non obstant: Sanctus Thomas pro absolutione à censurâ ad cautelam misit, si forte ob conniventiam cum Rege in causâ Ecclesiæ aliquam incurrisset. Il verò qui ad Sanctum Cyprianum scribebant, solum petebant ceremoniam aliquam ad reconciliationem circa publicam Pœnitentiam requisitam, ipse autem illius rei curam in absentia Presbyteri committit Diacono, ergo non potest esse sermo de absolutione sacramentali. Scripserant itaque nonnulli ad Sanctum Cyprianum, ut quosdam, qui à fide defecerant, rursus in communionem cum Ecclesiâ publicè reciperet, à quâ per apostasiam exciderant.

VII. Casus Serapionis. Tyranno propter metum fidem negaverat, licet

hoc factum Serapionis diversimodè à variis referatur; aliqui enim aiunt dixisse ipsum, advocate mihi aliquem ex Presbyteris, alii, aliquis Presbyterorum veniat, unde licet sermo esset de absolutione sacramentali, nihil faceret pro contrariâ sententiâ. Et hinc validum sumitur argumentum pro nostrâ conclusione; cum enim tot annorum decursu nunquam in usu fuerit in Ecclesiâ ut absolutio tribueretur absentibus, signum est eum modum administrandi hoc Sacramentum non esse validum.

Tertia conclusio: Si quis absente Sacerdote det signa pœnitentiæ, aut confessarium poscat, idque ex aliorum relatione Sacerdoti constet, potest ipsum in presentia absolvere, esto ante ipsius adventum à sensibus sit abreptus, nullumque ei presentis doloris signum dederit: ita Suarez disp. vigesima-primâ, sectione quartâ, num. 5. Vasquez quæst. nonagesima-primâ, art. secundo, dub. primo, num. tertio, & sequentibus, Coninck in particulari tractatu de Absolutione moribundi, Valentia quæstione undecimâ, puncto primo, Henriquez libro quarto, cap. nono, num. sexto, Toletus libro tertio Summæ, cap. octavo, num. 2. Tannerus disp. sextâ, quæst. nonâ, dub. primo, num. duodecimo, Præpositus quæst. quartâ de Sacramento Pœnitentiæ, dub. quinto, num. 82. Gamachus de Pœnitentiâ cap. vigesimo-primo, Kellifonus quæst. nonâ, artic. secundo, dubio quinto, & est communis hodie contra Soto, Cano, & recentiores quosdam Thomistas, qui quàm antiquiores acres erant in defendendo posse Sacramentum hoc casu, etiam inter absentes perfici, tam hi contendunt mordicus non posse illum Sacerdotem, etiam in presentia moribundum absolvere, nisi eidem presentis signa doloris dederit.

Probatur tamen conclusio primò ex Concilio Arausicano canone undecimo, ubi sic habetur: *Subito obmutescens baptizari, & pœnitentiam accipere potest, si voluntatis præterita testimonium aliorum verbis habet, aut presentis in suo nutu: ubi definita videtur hæc sententia. Idem testatur Sanctus Leo Pontifex epistolâ octogesima-nonâ ad Theodorum Episcopum, ubi dicit dândam absolutionem ægotato, si eam etiam amisso vocis officio per iudicium integri sensus querere comprobetur: Quod si aliqui, inquit, vi ægritudinis ita fuerint aggravati, ut quod ante petebant sub presentia Sacerdotis significare non valeant, testimonia eis circumstantium prodesse debebunt, ut simul & pœnitentiæ, & reconciliationis beneficium consequantur. Hoc etiam clarissimè habetur in Concilio Carthagenensi quarto, canone septuagesimo sexto his verbis: *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam, & si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Quid clariùs?**

Respondet Canus relectione de Pœnitentiâ, sermonem hic tantum esse de publicis pœnitentibus, iisque solummodo qui initio Quadragesimæ peccata sua confessi fuerant, quorum tamen absolutio ad Feriam quintam in Cena Domini differebatur: Hi ergo, inquit, Cano si intra illud tempus in ejusmodi morbum incidissent, absolvi poterant, sed virtute prioris confessionis. Sed contra, primò enim gratis dicitur canones & Concilia solum de iis loqui, cum verba sunt si, universalis,

VIII. Si quis absente Sacerdote ante poscat confessarium, idque ex aliorum relatione Sacerdoti constet, potest ipsum presentem absolvere.

IX. Hæc definitio expressè tradita videtur in Concilio Arausicano.

X. Dicit Canus sermonem tantum hinc esse de publicis pœnitentibus, qui initio Quadragesimæ peccata confessi fuerant.

universalia, & ad omnes omnino ægros quocunquo tempore in hujusmodi morbum incidissent, extendi possint. Deinde dicitur, ut dent testimonium qui audierant, ad quid autem illud testimonium, si antea erant confessi. Tertiò, quia non solum à Sacerdote illo qui ipsorum confessionem audiverat, sed à quovis tunc absolvi poterant, ut constat ex verbis Serapionis supra positus, ergo sermo erat de quocunquo in extremis absolutionem petente.

XI.
Dices: Sermonem illorum tantum esse de absolutione ab excommunicatione.

Respondet Sorus, non loqui canones & Concilia supradicta de absolutione sacramentali, sed solum ab excommunicatione, seu de reconciliacione illâ quæ datur iis, qui publicè peccaverant. Sed contra primò: Nam ut doctè ostendit Vasquez quæstione nonagesimâ primâ, art. secundo, dubio primo, numero octavo, & sequentibus, quando dicitur in canonibus *petere, accipere, dare penitentiam*, &c. sermo vel tantum vel præcipuè est de Sacramento Pœnitentiæ. Sic Julius I. dicit: *Si quis Presbyter in extremâ necessitate constitutus negaverit penitentiam, reus erit animarum*, quod certè dici non posset, nisi quia negat Sacramentum, defectu cujus animæ illæ damnantur.

XII.
Hoc idem ostenditur ex Calistino Papa.

Deinde in eundem sensum loquitur Cœlestinus Papa Epistolâ secundâ, capite secundo: *Agnovimus, inquit, morientibus penitentiam denegari, & addit: Horremus tantæ impietatis aliquem reperiri, qui jacentem sub onere peccatorum non liberet*: loquitur itaque de absolutione sacramentali. Sic Sanctus Augustinus libro quinquaginta Homiliarum, homiliâ quadragesimâ primâ de iis, qui in fine tantum vitæ respiciunt, & absolutionem à peccatis petunt, dicit *Pœnitentiam dare possumus, securitatem dare non possumus*: dubitans scilicet de eorum dolore, quod non tam ipsi peccata, quàm peccata ipsos deserere videantur. Deinde in loco citato Sancti Leonis, & Concilii Carthaginensis ponitur distincta reconciliatio à Pœnitentiâ, & hæc semper dabatur, si erant in periculo mortis, simul cum Eucharistiâ, illa differebatur donec continuò crederentur morituri.

XIII.
In Rituali Pauli V. hæc eadem veritas clarissimè verbis exprimitur.

Probatur secundo conclusio ex Rituali Pauli V. quod in bullâ ei præfixâ prodire dicitur auctoritate Apostolicâ, ubi sic habetur: *Si moribundus desiderium confitendi per se vel alios ostenderit absolvendus est, quæ est nostra conclusio, dicere autem, quod affirmant aliqui ex contrariis incuriâ Typographorum omisiam esse particulam non, somniare est.*

XIV.
Dices: In Bullâ Clementis VIII. supra relatâ, hoc expressè videtur prohiberi.

Objicies bullam Clementis Octavi supra positam, quæ definire videtur hoc non licere. Ut omittam Auctores, qui ante bullam hanc scripserunt, Pater Præpositus citatus numero septuagesimo octavo dicit Pontificem nihil ibi dicere de valore confessionis factæ absenti, sed solum prohibere praxim, quæ oriri poterat ex quorundam doctrinâ periculosâ, qui extra casum necessitatis dicebant passim fieri posse Sacerdoti absenti confessionem per scripturam, aut internuncium: de hoc autem casu nihil definire intendebat Pontifex, ut ex eodem Pontifice audivisse se testatur Cardinalis Bellarminus. Unde expressè docet Præpositus dubio tertio, numero septuagesimo quarto, & Kellifonus quæst. nonâ, art. tertio, dubio tertio, nihil esse contra valorem Sacramenti, ut quis per literas, aut internuncium Sacerdoti absenti peccata sua confiteatur, modò à præsentem absolvatur.

Alii tamen, qui sequuntur nostram sententiam, dicunt confessionem hanc hominis moribundi fieri in præsentia Sacerdotis, & esse instar confessionis factæ per interpretem; illi enim qui audiverunt eum petentem Confessarium, & referunt hoc Sacerdoti, aperiunt generatim peccata ejus eo modo quo eidem aporirentur, si adesset Sacerdos, & ipsum petentem Confessarium audivisset: ita Vasquez quæst. illâ nonagesimâ primâ, articulo secundo, dubio primo, num. trigésimo tertio. Sed contra hunc modum dicendi est; inquiri enim, si is qui audivit eum petentem Confessarium iret & Sacerdoti adhuc absenti significaret desiderium hujus moribundi, utrùm confessio ejus fiat in præsentia Sacerdotis? Si ita, ergo nullâ potest fieri confessio in absentia contra communem omnium sententiam, & supponitur in bullâ Pontificis: posset quidem Vasquez requirere ad hoc ut confessio sit valida, ut detur testimonium ab absentibus in præsentia moribundi, & tunc aliquam requirit præsentiam.

Suarez in epistolâ hac de re Conimbricâ scriptâ, quem sequitur Tannerus disp. sextâ, quæst. nonâ, num. decimo sexto, ait confessionem in hoc casu dici fieri in præsentia, non solum quia præfentes testimonium dant, sed quia Sacerdos in præsentia examinat conscientiam moribundi meliorem modo quo potest; videt enim eum vivere, & ex hac parte esse capacem absolutionis, item non posse meliùs se pro tunc disponere, &c. quæ omnia conducunt ad iudicium hæc & nunc de eo ferendum.

Dicendum videtur, nihil aliud voluisse Pontificem, quàm nullo unquam in casu licere pœnitenti intendere confiteri Sacerdoti absenti, ita ut velit confessionem consummare in absentia: quando enim petit Confessarium, semper sperat fore ut in illius præsentia confessionem vel voce, vel signo aliquo consummet. hæc tamen confessio si postea aliud signum dare nequeat sufficit per accidens, cum sit generalis aliqua peccatorum detectio: sicut si quis postquam Confessario præfenti dixisset solum generatim se graviter peccasse, & statim obmutesceret, vel recordaretur se peccatum aliquod mortale commississe, cujus tamen in particulari meminisse non posset, nec alicujus venialis in particulari, adhuc esset absolvendus, ut docet Vasquez citatus num. trigésimo quinto, & trigésimo sexto, sicutiam per accidens attritio, putata contritio, cum Sacramento vivorum sufficit ad fructuosè recipiendum Sacramentum illud: unde, quamvis per se loquendo non liceat alicui hoc modo instituire confessionem, intendendo eam tanquam confessionem consummatam, sed inchoatam solum, si tamen præter ipsius intentionem accidat non posse aliud signum dare, sufficit.

Hoc verò eò securiùs dici potest, quòd Cardinalis Bellarminus ut dixi, & Illustrissimus Armacanus testati sint, se ex ore Clementis accepisse, nunquam intendisse Pontificem de hoc casu quidquam decernere, quòd etiam ab eodem Pontifice se audivisse testatur Suarez in Epistolâ citatâ: & hoc significare videtur Pontifex dum dicit doctrinam illam esse scandalosam, ergo non fuit mens Pontificis damnare absolutionem in his circumstantiis moribundo datam; hinc enim nullum periculum scandalum.

Hinc infero cum Patre Vasquez numero trigésimo octavo, Coninck, Tannero, Præposito, & aliis, non solum posse, sed teneri sub peccato

XV.
Dicitur moliti confessionem moribundi hoc modo factâ, fieri Sacerdoti præfenti.

XVI.
Quo pacto alii quidam dicant moribundi hujus confessionem fieri in præsentia.

XVII.
Declaratur quamquam fuerit in illâ Bullâ mens Pontificis.

XVIII.
Multi ex ore Pontificis acceperunt, eum nunquam intendisse quidquam de hoc casu decernere.

XIX.
Contraria sententia peccato

autôres tenentur in tali occasione hujusmodi moribundum absolventes.

peccato Auctores contrariæ sententiæ conformare se nostræ, & abolvere moribundum in his circumstantiis: cum enim hæc opinio sit probabilis, & consequenter Confessarius eam sequi possit, non potest citra peccatum pœnitentiam

tanto bono privare, & æternæ salutis amittenda periculo exponere. Unde addit Vasquez: Si quis obstinatus in suâ opinione hoc Charitatis officium moribundo denegaret, fore eum reum animarum.

DISPUTATIO OCTOGESIMA SEPTIMA.

De dolore ad hoc Sacramentum requisito.

IN præcedentibus generatim diximus Contritionem esse partem hujus Sacramenti; in hac ergo Disputatione quanam sit Contritio, quæ Sacramenti constitutionem ingreditur, & quomodo materiam illius intrinsecam constituat, examinandum

SECTIO PRIMA.

Quis dolor ad Sacramentum Pœnitentiæ sit necessarius.

I.
Dua hæc in re opposita sunt sententia.

DUÆ in primis hic sunt extremæ opiniones: altera nullum verum dolorem formalem exigit, sed sufficere ait virtuales, altera contritionem perfectam requirit, & negat sufficere attritionem.

II.
Rejicitur opinio negans dolorem formalem requiri ad hoc Sacramentum.

Sed prima opinio, quod scilicet non requiratur dolor formalis, refutatur tum ex Sancto Thoma quæst. octogesima-quartâ, art. septimo, ad primum, tum præcisè quia Concilia dolorem exigunt ut partem hujus Sacramenti: tum denique ratione, primò hoc namque Sacramentum institutum est per modum judicii voluntarii, ut supra diximus, judicium autem hujusmodi essentialiter constat accusatione spontaneâ, accusatio autem hæc non est quæcunque peccatorum narratio, sed dolorosa, alioqui erit potiùs historia, quàm confessio. Secundò, quia hoc Sacramentum est Sacramentum reconciliationis, cum ergo homo per voluntatem propriam ultro à Deo prior per peccatum recesserit, debet ut ei reconcilietur, prior ad eum per ejusdem peccati detestationem iterum aliquo modo accedere, tollendo obicem amicitiae Divinæ, nempe peccatum in ratione voluntarii, quod fit per retractationem illius voluntariam, seu detestationem.

III.
Ostenditur contritionem non esse ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ necessariam.

Secunda etiam opinio de contritione perfectâ, præter dicta de Sacramenti in genere, & hic, rejicitur ulterius ex eo quod supra posuimus ex Cælestino & Julio I. Pontificibus, qui definiunt Sacerdotem negantem absolutionem pœnitenti in extremis posito, esse reum animarum, per-

mittere eum jacere sub pondere peccatorum, &c. quod tamen dici non posset, si semper prærequireretur contritio ad absolutionem; hæc enim semper tolleret peccata, & sic nunquam defectu absolutionis periret anima. Idem etiam probatur ex Patribus & Conciliis quæ passim dicunt sententiam Sacerdotis tollere peccata, liberare ab inferno, ex attrito facere contritum, &c. quod etiam apertè significant verba Christi: *Quorum remisistis peccata, &c.* Præterea pœnitentia est Sacramentum mortuorum; ergo per illam debent homines vivificari, & gratiam, per se loquendo, primò recipere.

Et per hæc etiam rejiciuntur Victoria, Sotus, Navarrus, & alii, qui dicunt necessariam esse contritionem, saltem existimatam. Sed quæ jam dicta sunt ostendunt peccatorem scientem se mortuum esse, posse accedere ad sententiam Sacerdotis pro absolutione, ut inde vitam recipiat. Ad quæ ulterius addi potest quod docet Concil. Florentinum, nempe effectum hujus Sacramenti esse mundationem animæ à peccatis; ergo potest quis sciens se esse in peccatis accedere ut mundetur cum sit medium ad hunc effectum institutum.

Recentiores aliqui Theologi, ita prædictam opinionem de dolore perfectò ad valorem Sacramenti requisito defendunt, ut contritionem & dilectionem Dei super omnia necessariam semper ad Sacramentum asserant, debilem illam quidem, & exiguæ intensionis, quam aiunt extra Sacramentum non sufficere ad gratiam, sic tamen cum Sacramento. Sed contra hoc est primò: Scripturæ enim ubi dicunt Charitatem, seu dilectionem Dei tollere peccata, ut *Ego diligentes me diligo, Caritas operis multitudinam peccatorum, &c.* non aliud ad hunc effectum requirunt, quàm ut procedat actus ex illo motivo bonitatis, seu dignitatis, & excellentiæ Divinæ, quod si adsit, parum refert actum

IV.
Ad valorem hujus Sacramenti non requiritur etiam contritio existimata.

V.
Recentiores aliqui requirunt hanc contritionem perfectam, sed exigua intensionis.